



DEN BLÅ SPINDELN I NORRA BISKOPSGÅRDEN I GÖTEBORG



DEN BLÅ SPINDELN I NORRA BISKOPSGÅRDEN I GÖTEBORG

Tidningen Hisingenftw skriver: Hisingens sju underverk – Den blå spindeln.

Under vinjetten ”**Hisingens sju underverk**”
uppmärksammar Hisingenftw öns sju mest karaktäristiska byggnader,
vars like du inte finner någon annanstans än på just **Hisingen**.

Göteborgs vackraste vattentorn står nämligen i Biskopsgården.

Ovanför trädtopparna intill Svarte mosse tronar sedan 1957 denna mosaikprydda arkitektoniska fullträff, som på grund av sin färg fått smeknamnet ”**den blå spindeln**”. Men spindeln har inte alltid varit blå. Fram tills in på nittioalet var byggnaden istället brunröd, men målades om då de kringboende tyckte att den gav ett lite hotfullt intryck.



Nedan tävlingsregler samt en färgsättningsrapport i svartvitt där intentionerna framgår.

Tävlingsregler

- Bästa Färgmiljö, omgång 7



Nordisk tävling om bäst färgsatta byggnadsobjekt
interiört eller exteriört

Tävlingen Bästa Färgmiljö arrangeras av Målaremästarnas Riksförening och har sedan 1987 hållits sex gånger. Detta program avser den sjunde tävlingsomgången där resultatet kommer att avgöras inför Målaremästarnas™ kongress våren 2001.

Syfte

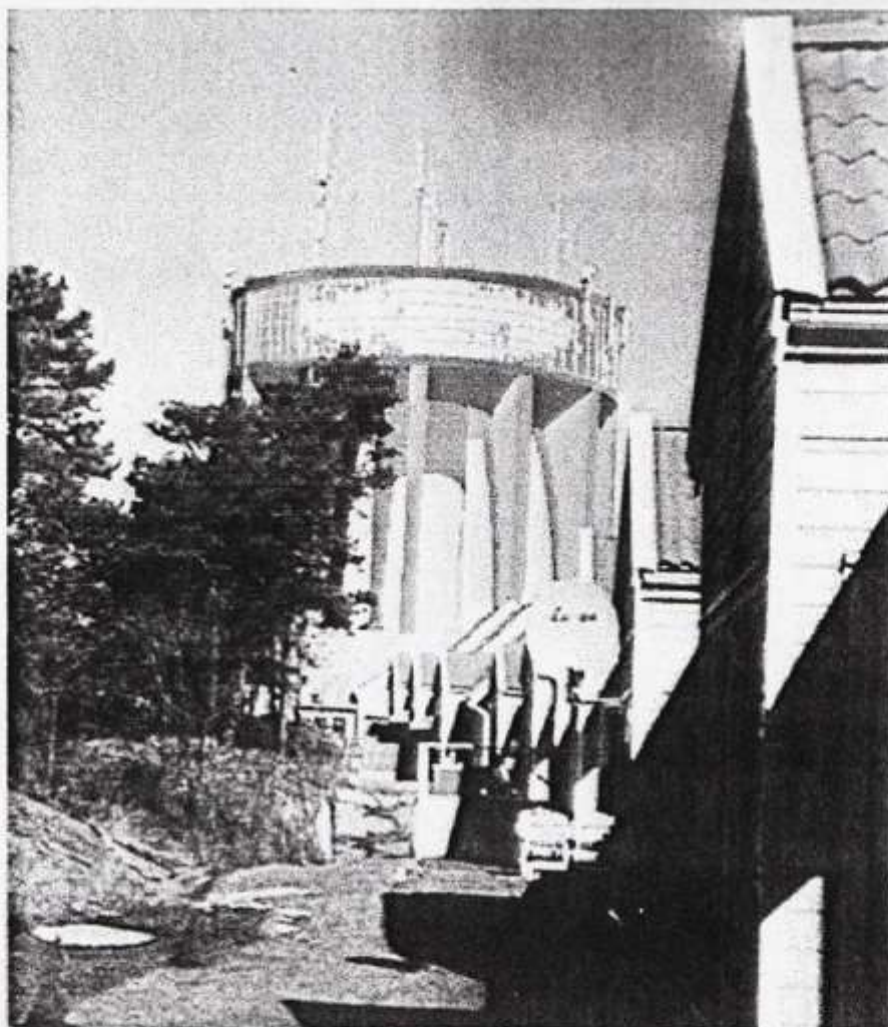
Tävlingens främsta syfte är att uppmärksamma färgsättningens betydelse för det arkitektoniska helhetsintrycket och uppmuntra till genomarbetad färggestaltning. Genom tävlingen vill vi medverka till att fler beställare får upp ögonen för färgsättningens betydelse och uttrycksmöjligheter, att fler projektörer lägger ned erforderlig tid och engagemang på färgsättningsarbetet och att fler måleriföretag får möjlighet att med sitt kunnande bidra till färgmässigt helgjutna miljöer.

Jury

Juryn består av erfarna målarmästare och arkitekter med speciell anknytning till färgfrågor. För denna tävlingsperiod är dess ledamöter

- Inredningsarkitekt NIL Grete Smedal (ordförande)
- Arkitekt SAR Elisabet Ahlberg
- Arkitekt SIR Lena Anderson
- Direktör Hans Hedenström (ordförande i Målaremästarna™)
- Målarmästare Börje Larsson





83717-15

1978

FÄRGSÄTTNING AV VATTENTORN I BISKOPSGÅRDEN

GÖTEBORG MARS 1998

VATTENTORN I BISKOPSGÅRDEN

Anmälan

7:e omgången



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Forsättsblad: Färgsättningsförslag, Databild.
2. Innehållsförteckning med kort beskrivning av objektet.
3. Anmälan
4. Brev till Kristina Enberg Skandinaviska Färginstitutet.
5. Förslag till färgsättning.
6. Stämningssbild. Förslag, Databild.
7. Kulörbeskrivning av förslag 1 = genomfört förslag.
8. Pappersbilder visande utförandet efter respektive före färgsättningen.
9. Vattentornet som en symbol i översiktsplanarbetet i Göteborg.
10. En av bilderna som kan bli aktuell för framtidens färjetrafik i Göteborg.
11. 26st diabilder vid olika tidpunkter.

Objekt (namn/identifikation/kvartal) BISKOPSGÅRDEN 103:2

Gataadress SÖLVÄDEKAGATAN Ort 417 33 GÖTEBORG

Användningsområde (t ex skola, bostäder) VATTENTORN

Anmälan avser: invändig färgsättning ☐ utvändigt färgsättning ☒ nybyggnad ☐ ombyggnad ☐

Målningsarbetet färdigställt datum JUNI 1999

Måleriföretag medlem i Måleristämans Etikett ☒ medlem ☐ Namn <u>JAAANAB MÅLERI AB</u> Företag <u>JAAANAB MÅLERI AB</u> Adress <u>BISKOPSGÅRDEN 1A</u> Postadress <u>415 05 GÖTEBORG</u> Telefon <u>031/256110</u>	Färgsättare Namn <u>ARNE PERSSON</u> Företag <u>FÖRHANDLINGSFÖRETAGET</u> Adress <u>STORA BARNHUSGATAN 20</u> Postadress <u>411 21 GÖTEBORG</u> Telefon <u>031-176190</u> <u>0800-291835</u>
Beställare Namn <u>CLE LUNGGREN</u> Företag <u>GÖTEBORGS VA-VERK</u> Adress <u>BOX 125</u> Postadress <u>424 23 ÅNGERED</u> Telefon <u>031-627000</u>	Fotograf Namn <u>ARNE PERSSON</u> Företag <u>FÖRHANDLINGSFÖRETAGET</u> Adress <u>STORA BARNHUSGATAN 20</u> Postadress <u>411 21 GÖTEBORG</u> Telefon <u>031-176190</u> <u>0800-291835</u>

Bifogat material 26 st diabilder ☒ skriftlig beskrivning ☐ ritning(ar) ☐

Övrigt SE INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Undertecknad anmäler härmed ovanstående objekt Datum 2000-06-07

Arne Persson
Namn/namn/förtydligande
FÖRHANDLINGSFÖRETAGET AB
Företag

Anmälan insändes senast den
15 september 2000
till Skandinaviska Färginstitutet
Box 49022, 100 28 STOCKHOLM

Eventuella frågor besvaras av
tävlingsskriveraren
tel: 08-617 47 71

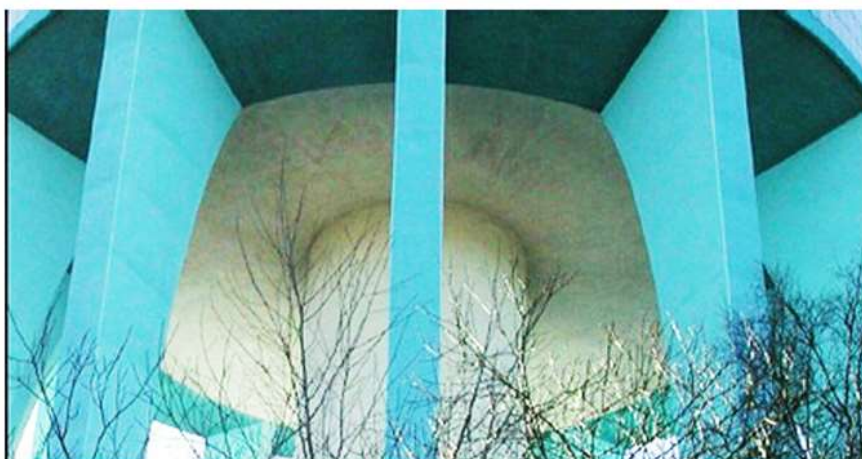


KORT BESKRIVNING AV OBJEKTET.

Vattentornet är ritat av Nils Einar Eriksson.

Göteborgs VA-verk anlidade NCC för restaurering av Vattentornet. Det hade erhållit omfattande betongskador (karbonatisering), vilka visade sig vara betydligt allvarigare än man först bedömt. De utvändiga betongytorna kom att till största delen bilas bort och ersättas med nya. Ett krav var att skydda betongen mot nya angrepp. Keim concretal som ger sådant skydd valdes. Med detta beslut blev det också aktuellt att välja kulörer. Närboende upplevde tornets betongytor mycket negativt, vilket utgjorde ett av skälen till att arkitektens ursprungliga kulörer inte valdes.

NCC anlidade JAANAB Måleri AB som underentreprenör för målningsarbetena. 2 st strykningar utfördes. Den första med tillsats av fixativ. Va-verket anlidade Arne Person som färgsättare p g a insatserna i färgsättningstävlingen "Sätt färg på Göteborg" inför VM.



4. Brev till Kristina Enberg Skandinaviska Färginstitutet.

Till Kristina Enberg
Skandinaviska Färginstitutet
e-post ke@ncscolour.com

Nominering av projekt till Målarmästarnas "tävling" Bästa Färgmiljö.

Härmed nomineras Vattentornet i N Biskopsgården, Gbg. Ritat av ark Nils Einar Eriksson. Färgsatt efter nödvändiga restaureringsarbeten av ark SAR Arne Person 1998-1999.

Motivering: Färggestaltningen är utförd på ett medvetet sätt. Allt ljusare kulörer, utifrån och inåt, ger spännande effekter vid varierande väderleksförhållanden. Karaktären av en statisk cistern, till en sprakande fontän eller en svävande skimrande vattenspridare kan ske på några sekunder. Den ljusa centralcylindern blir i solljus som eldstrålen från en avgående gnistrande rymdfarkost och de blåtonade benen vattenstrålar, som sprids för vinden. I gestaltningen har vattnet, som fördelare, förenare och näringsgivare, varit en bärande idé. En symbol för livs- och medborgarkraft.

Bakgrund: Egen forskning om förnyelse i storskaliga bostadsområden påvisade bristande socialt perspektiv och avsaknad av hållbar fördelningsmodell. Inspirerad av Madeiras levador, kanaler från de regnrika till de regnfattiga delarna, deltog jag med förslag i Målarmästarnas tävling "Sätt färg på Göteborg" inför VM-95. Ett av dem kom till utförande. Göteborg Energi AB:s kontorsbyggnad vid Rantorget. Fönstersnickeriernas blå nyanser fick symbolisera personalen, individuella olikheter, betydelsefulla delar i helheten.

Framgången ledde till färgsättningen av vattentornet. Det blev ett betydelsefullt element i en redan tidigare framvuxen visionen, där Götaälv med biflöden o vattenspridare, som "levador", binder samman Göteborgs stadsdelar till en långsiktigt hållbar metropol. Färjetrafiken till Göteborgs södra skärgård blev ett embryo för mig och början till den medborgarkraftsrörelse som växer sig stark i västra Göteborg. Allt fler ser hamnen och en utvecklad färjetrafik, som ett fantastiskt medel för lösning av trafikproblemen och för att nå regeringens miljökvalitetsmål. Göteborg kan tillåtas utvecklas som en sjöfartsstad, med nya hållplatser, som Långdedragsrestaurangen och Klippans blivande kulturcentrum utmed kusten. (I Göteborgs kommuns kollektivstruktur nämns inte färjetrafiken.)

Madeiras skimrande vattenflöden, en kraft, som föder bilder och färgsatta byggnadsverk, som **vattentornet** och näring till omdaning av Göteborgsregionens infrastruktur genom en interaktiv demokrati, en vision, ett processkonstverk, en installationsidé, som kanske kan förverkligas.

Definition av processkonstverk: Processkonst är en konstform där verkets budskap eller urform utvecklat från ett embryo förverkligas i en process under medverkan av uttolkare. Konstformen har utvecklats ur bl a installationskonsten och syftet är att som komplement till traditionell forskning och utveckling på ett effektivt sätt skapa förutsättningar för en samhällsutveckling som ligger i fas med tiden.

Referenser: Olle Ljunggren o Per Domstad, VA-Verket, Gbg. Jan Bengtsson, Göteborg Energi AB, Per Forsberg tävlingssekr. "Sätt färg på Göteborg". Hans Linderstad, översiktspl.chef i Gbg. Mona Seuranen, SBK, Lennart Löfberg, vVD Västtrafik. Bernt Nielsen, k.trafikchef, Ingvar Carmander, ÄEF o Dick Berghede, Medborgarkraften

Med vänliga hälsningar

Arne Person

Rodergatan 7 426 76 V Frölunda
e- post arne.person@hem.utfors.se

Vänligen bekräfta mottagandet!

VATTENTORN I BISKOPSGÅRDEN

FÖRSLAG TILL FÄRGSÄTTNING

INLEDNING

Motivet för att sätta färg på ett vattentorn som detta kan vara flera.

1. För att skydda konstruktionen.
2. För att förstärka volymens formspråk och arkitektens intentioner.
3. För att försköna stadsbilden.
4. För att uttrycka dess funktion.
5. För att fungera som en symbol för något till gagn för stadsdelen.

BELÄGENHET

Tornets höga läge omgärdat av dels ett stort naturområde samt av relativt låg bebyggelse innebär att det är synligt från stora delar av Göteborg. Det utgör samtidigt ett mycket dominant inslag i närmiljön för den omgivande bebyggelsen. Detta innebär att tornets färgsättning måste anpassas förutom till närmiljön även till att ge en tilltalande siluettverkan i det stora perspektivet.

KULÖRER

För de flesta betraktarna utgör tornets bakgrund till största delen av himlen dvs den varierar starkt från ljusaste blå och vita nyanser till svartaste svart. Vid färgvalet måste hänsyn till detta tas ävensom om tornet skall förses med artificiell fasadbelysning.

Tre bakgrundsfärger kan utgöra en grund för bestämmande av kulörerna. *Ljusblått* (Vid klar himmel), *grått* (vid mulen himmel) samt *svart* (nattetid).

Målet måste vara att finna en färgsättning som i första hand tilltalar de närboende, för vilka tornet utgör ett mycket påträngande och dominant inslag i närmiljön, men samtidigt på långt håll ger en tilltalande totalupplevelse mot det varierande himmelsljuset.

Ur underhållssynpunkt måste hänsyn även tas till kulörrikedomen samt fältindelningen.

Uppfattningen om färg och form är starkt individuell. Att finna "rätt" kulörer på tornet är därför inte så enkelt.

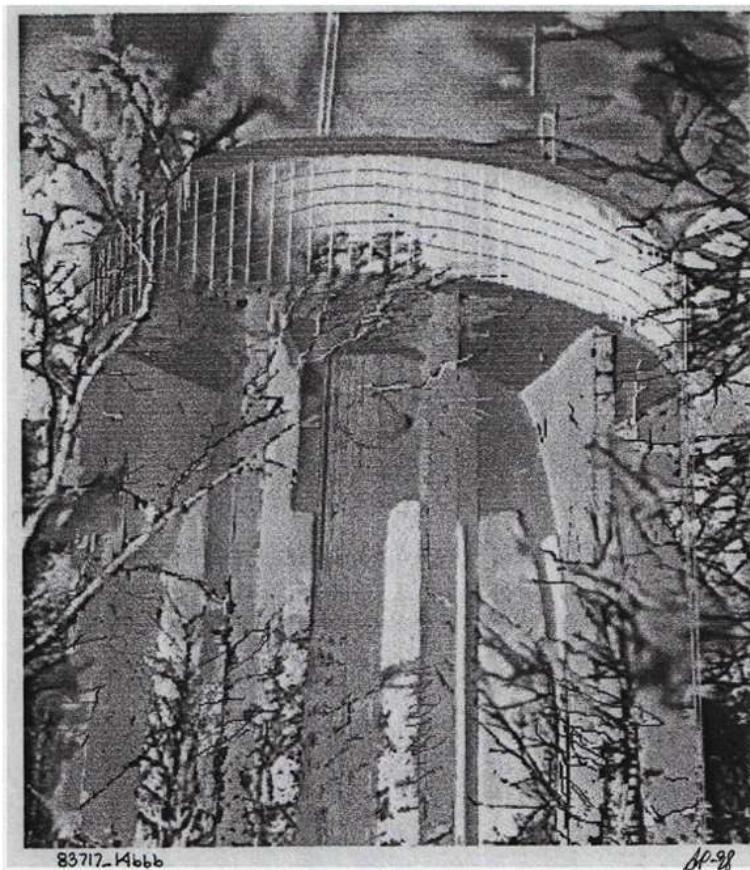
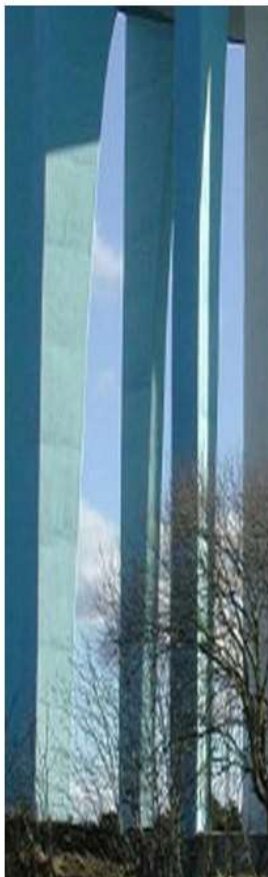
Att låta färgen underordna sig eller understryka byggnadens formspråk dvs här dess konstruktiva uppbyggnad är ett sätt att lyckas. För detta förutsätts då att dess formspråk verkligen är tilltalande.

Ett annat sätt är att i anläggnings yttre illusoriskt ge uttryck för dess funktion för att bli en förståelig del i närmiljön. De storskaliga bostadsområdena är fattiga på sådana berikande anläggningar och bör i detta sammanhanget utgöra en viktig aspekt.

Ett tredje sätt är att bortse från såväl byggnadens funktion som dess volym och formspråk och enbart se den som en yta att bemålas på ett intressegivande sätt.

Att hitta en metod som tar tillvara samtliga ovan onämnda tre metoder borde ha goda förutsättningar att bli uppskattad och har därför blivit min ambition att genomföra.





KONSTRUKTIONEN

Den tunga cylindriska vattenbehållaren buren av tolv perifera stöd och en centrisk pelare ger genom sin utformning såväl karaktären av en tung massiv enhet som en lätt nästan svävande karaktär p g a genomsikten vid god väderlek. Lättheten har ytterligare förstärkts genom att cylinderytan beklänts med grönfärgade plattor, som dock genom tidens tand mist sin brilljans och nu snarare förstärker dess massivitet.

FUNKTION

Vattentornet utgör en länk i distributionen av vatten från att det når jordens yta till brukarna. Likt människans hjärta som pumpar ut blodet till respektive kroppsdel. Vattnet liksom blodet är viktiga förutsättningar för livet.

Det sociala nätverket är en annan förutsättning för ett drägligt liv. I de storskaliga områdena saknas ofta detta sociala nät. Livsbetingelserna sprids inte till gemene man. Eliten gynnas. Mångfaldens betydelse för utvecklingen underskattas.

Genom att i färgsättningen understryka tornets funktion som fördelare av näring till invånarna kan den få en symbol för livskraft till alla oberoende samhällsställning.

TORNET SOM KONSTVERK

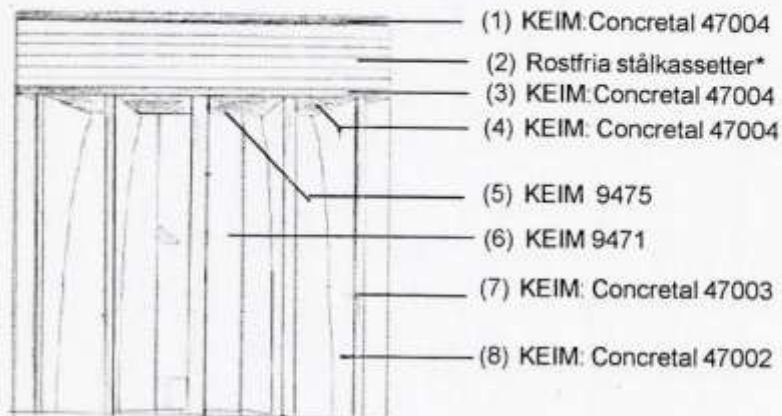
Genom färgen och symbolverkan skulle tornet kunna bli ett embryo till ett successivt växande konstverk som genom "levador"(Madeiras vattenledare) förgrenar sig ut till respektive bostadsområde och där bildar olika former av sociala samlingspunkter, där näring ges till utveckling av stadsdelens mångfald.

Tornet kan då ses bestå av en pump som via ett centralt gyllende rör ur jordens inre suger upp näring som via behållarens uppglasade fasad (befintliga plattor eller ny ytbeläggning) via tolv utkastare(de tolv stödbenen) fördelas ut till stadsdelens invånare. Med denna vision får respektive tondel sin givna kulör.

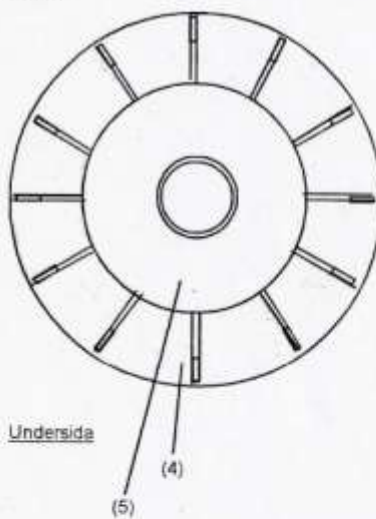
VATTENTORN I BISKOPSGÅRDEN

KULÖRBESKRIVNING

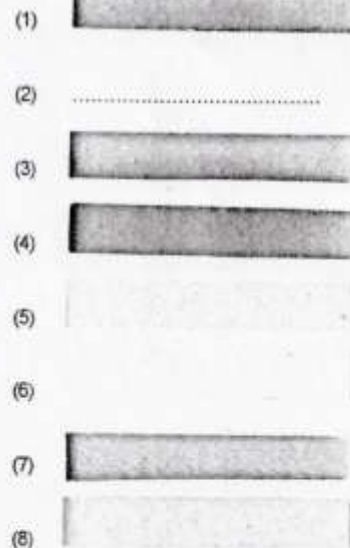
FÖRSLAG NR. 1



Fasad



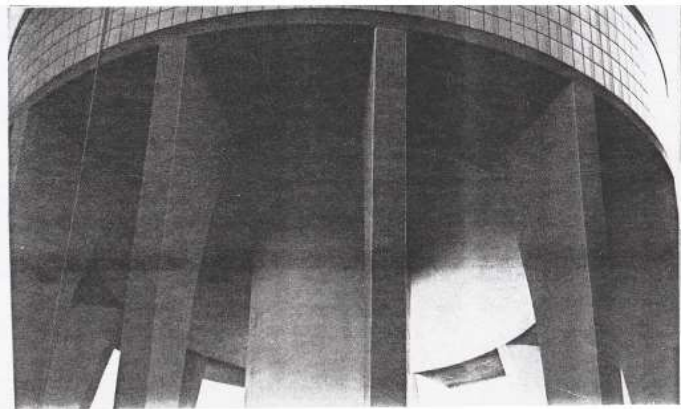
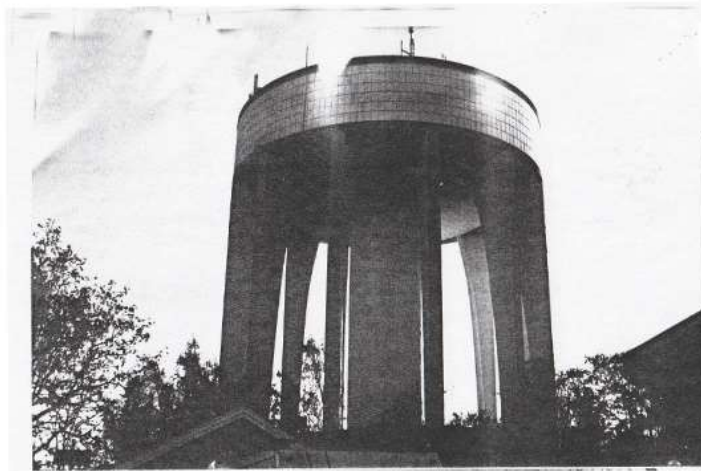
*Kassetterna: Mattborstade.

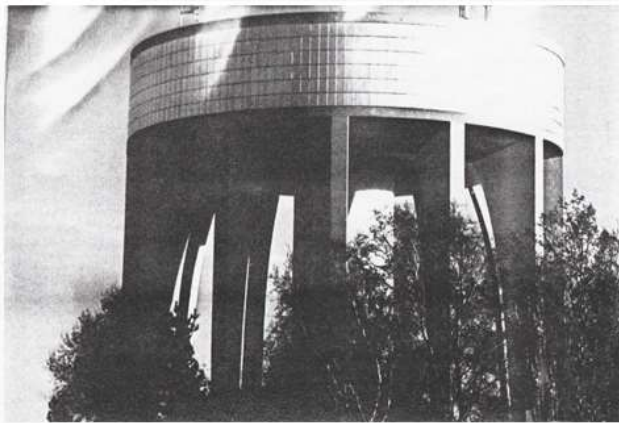
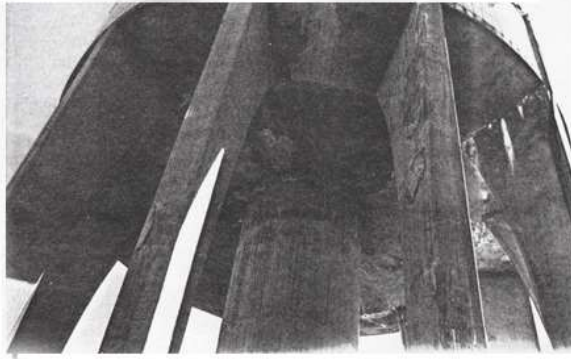


Prover

FÖRENADE ARKITEKTER AB

Datum 2008-03-26 Sign AP





9. Vattentornet som en symbol i översiktsplanearbetet i Göteborg

I brevet till Kristina Enberg framgår att jag nu idéellt arbetar med detaljerat översiktsarbete i Göteborg.

Jag har valt att här bifoga ett stycke ur de skriftliga synpunkter på den utställda översiktsplanen för Göteborg, som Älvsborgs Egnahemsförening nu arbetar fram för att inlämnas till Stadsbyggnadskontoret.

Om Göteborg igår och idag och vad ÖP99 föreslår och vad vi föreslår.

Igår. Göteborgs själ och kärna var hamnen. Staden vid vattnet. En sjudande stad. Staden med de globala kontakterna via världshaven. Kring kärnan växte staden upp. Till Långedrag åkte man för att se havet. Älvmynningen med båtarna, varven och alla kranarna påvisade livskraft och ingav framtidstro.

Idag. Stadens själ är borta. Älven har blivit en barriär (planförfattarens ordval) som få uppskattar. En mur som skiljer Hisingen från övriga Göteborg.

ÖP99 föreslår. Konkurrenskraft, bärkraft och medborgarkraft. Det talas om det lilla och stora Göteborg om de små stadsdelarnas stad. Det är vackra ord, men var finns själen. Var finns livskraften och framtidstron. Isolerade självständiga muromgärdade stadsdelar med älven som effektiv barriär. Var finns den eftersträlvade levande staden?

Vi föreslår. Låt älven åter bli stadens själ. Pulsådern som ger näring till stadsdelarna. Skapa symboler (som Biskopsgårdens vattentorn) och mötesplatser i stadsdelarna för framtidens interaktiva demokrati. Som öppnar portar som river murar som ger medborgarkraften mening. Skrota den enkelriktade dialogen som i slutändan likriktar stadsdelarna och låt den ömsesidiga påverkan, interaktionen, ge den enskilda stadsdelen möjligheter att utvecklas till dess invånares fromma. Var öppna för nya angreppssätt. Nyckeln till den levande staden är kanske just samspelet mellan reviren och flödena. Det statiska i samspel med det dynamiska. Det bestående i samspel med det utifrån kommande, det nyskapande.



BILD FRÅN FÄRJETRAFIKUTREDNING DÄR BISKOPSGÅRDENS VATTENTORN OMNÄMNS

FRAMTIDENS FÄRJETRAFIK I GÖTEBORG
STRÅLAR FRÅN FÄRJENÄS
BILD NR 9



Det fantastiska vattenornet i Bishopsgården strålar vatten. Vid brofästet strålar biltrafiken i alla riktningar mot, Oslo, Stockholm och Malmö. Från hornarna på norra älsranden förslos varor till hela världen. Från kulturcentret vid Rödosten utstrålar idéer och tankar. Till Färjans blivande campingplats, instrålar turister från när och fjärran och till kajerna anländer kryssningsfartygen. Här skall naturligtvis Göteborgs blivande centrum för färjetrafiken ligga. Härifrån utgår, de större färjorna till skärgården, City, Gårdsten och Surte, Cityfärjorna över älven, kanalbåtarna till Drottningtorget, Liseberg, Bada teatern och marknaden vid Bellevue. Göteborgs kage vid vatten utnyttjas. Vid hållplatserna ordnas biluppställningar efter behov (ev. p-ark). Särskilt för Göteborg designade färjor byggs. Göteborgs båtvärv och redning för en renässans.

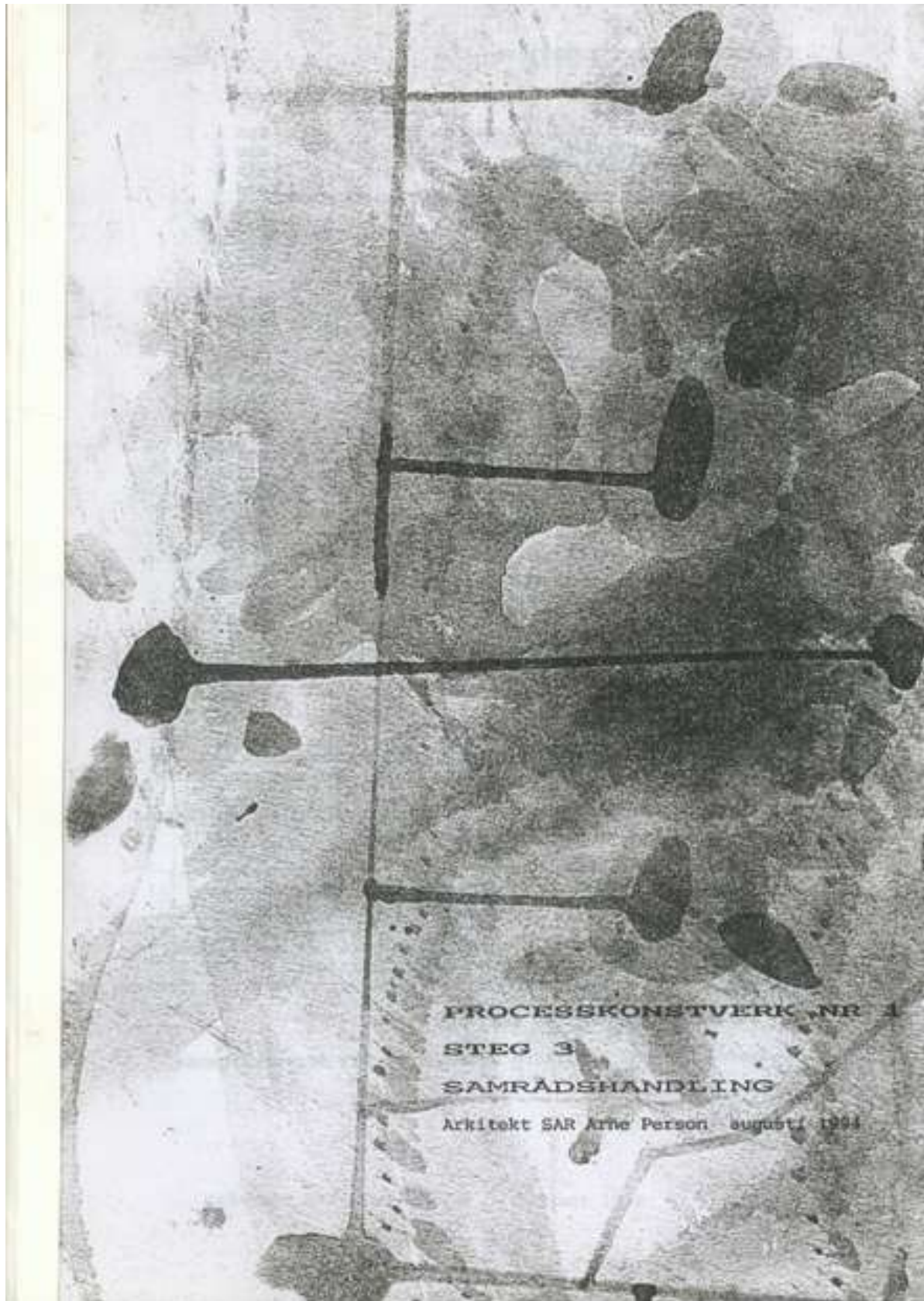
RESERVOARER OCH FLÖDEN I GÖTEBORG. BISKOPSGÅRDENS VATTENTORN INGÅR.

BISKOPSGÅRDENS VATTENTORN SOM EN RYMDFARKOST BEVATTNANDE GÖTEBORG
MED FÖRNÖDENHETER HADE STOR BETYDELSE FÖR TILLKOMSTEN AV BEGREPPET HASSP
OCH KAN OCKSÅ FÅ STOR BETYDELSE FÖR DESS FÖRVERKLIGANDE.



PROCESSKONSTVERK NR 1 FRÅN 1994

GICK UT PÅ SAMRÅD TILL BLAND ANNAT GÖTEBORGS POLITIKER OCH TJÄNSTEMÄN
DET HAR BIDRAGIT TILL ATT BISKOPSGÅRDENS VATTENTORN FÅTT SIN BLÅA FÄRG



DAGSLÄGET

GP 14 juni Peter Hjärne skriver: Göteborgs stad silar mygg och sväljer kameler i sina investeringsbeslut. "Rain Gothenburg" hade förtjänat ett bättre öde.

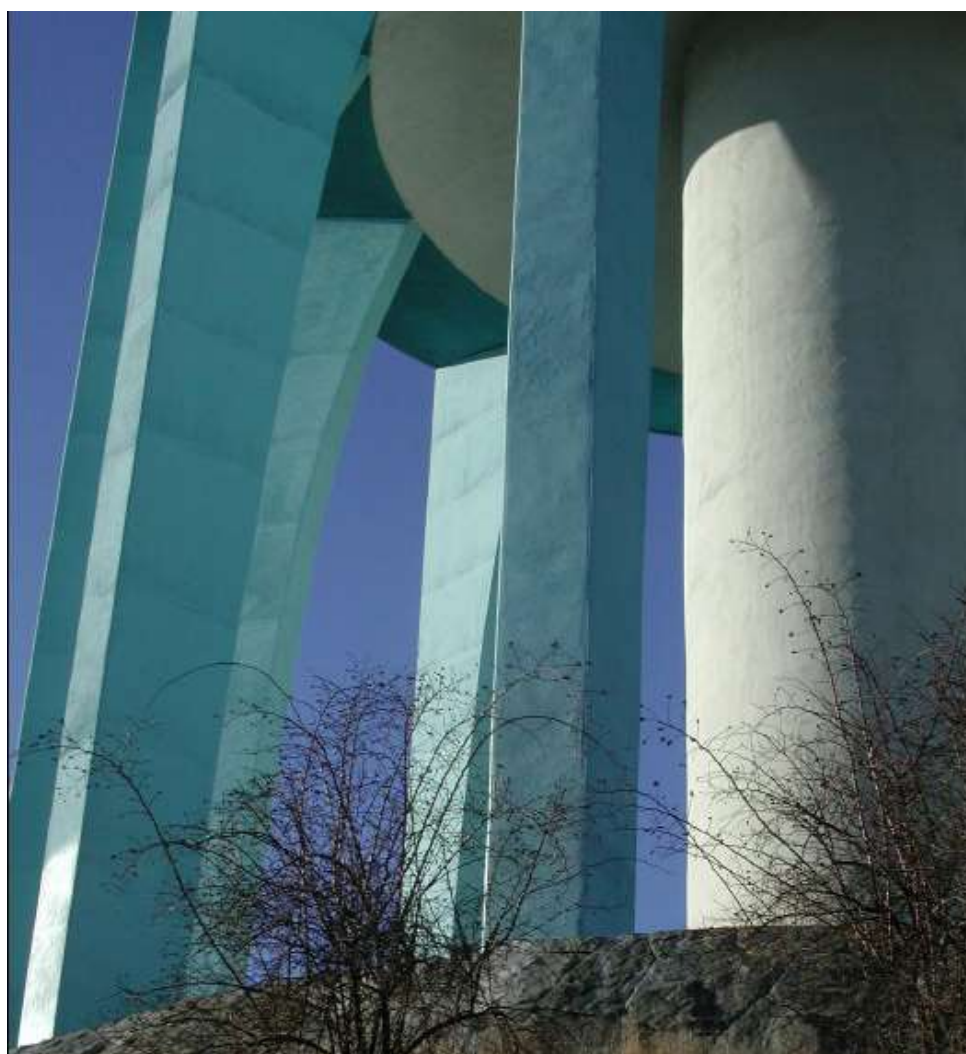
Peter Hjärne skriver vidare: De bestående jubileumsavtrycken i Göteborg lär, till skillnad från 300-jubileet, bli få.

Göteborgs stadslinbana blir inte av, badet i jubileumsparken, skjuts på framtiden. Stadsbyggnationen i Frihamnen och Lindholmen bromsas, en ny arena har satts på paus, utvecklingen av Heden och Avenyn har gått i stå.

Göteborgs stad silar **mygg** och sväljer **kameler**

Kan lösningen vara
en "Blå spindel"
i ett processkonstverk?

Kan Blå Spindeln bli ett bestående jubileumsavtryck från 400.årsjubileet?



GUGGENHEIMMUSEET I BILBAO MED SPINDELN



DUBAI MALL VID BURJ KHALIFA MED SIN BLÅ SPINDEL



Arne Person 2020-06-14